

Megjelenik
hétenkint egyszer, császárap.

Szerkesztőség:
B.-Gyulán, a polgári iskola épületében.

Kiadó hivatal:
Gyulán Dobay János könyvnyomdája és Winkle Gábor könyvkereskedése.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz Gyulára czimzendők, és legfeljebb minden péntek estéig beküldendők.

BÉKÉS.

TÁRSADALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ HETILAP,
TÖBB BÉKÉSMEGYEI NYILVÁNOS EGYLET HIVATALOS KOZLÖNYE.

Előfizetési feltételek:
Egész évre helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve 5 frt — kr.
Háromnegyed évre 3 " 75 "
Félévre 2 " 50 "
Évnyegyedre 1 " 25 "
Egyes szám ára 10 kr.

Hirdetési díjak:
Egy 4 hasábos petítisor 5 kr.
Kétszeri közlésnél 4 " "
Háromszori közlésnél 3 " "
Többszori hirdetéseknel engedmény adatik. Bélyegilleték 30 kr.
A nyit-tér sora 10 kr.

Hirdetések felvételnek: B.-Gyulán Dobay János könyvnyomdájában és Winkle Gábor könyvárusnál. — B.-Csabán a nyomdában. — Budapestten Haasenstein és Vogler, — Braun Ede (József-tér, 10. sz. I. emelet.) — Bécsben Naftles J. hirdetési irodájában. — Elfogadtatnak hirdetések vidékről levélbeni megrendelés által „a Békés” kiadó hivatalához” czimezve is.

„Nem úgy van már.”

Fura egy idő volt az, mikor mi oly takaros egymás hajába csimpajkoztunk, mint valami denevérek. Valaki előttem komolyan, sőt nekieseredve azt vallotta, hogy biz ő menten megforgatná a — kését annak a — deákpartinak épenséggel a hasában. Igaz, hogy kés megforgatni való gömbölyű hasa — is volt annak a diákpartinak, de kés és has, brrr! s épen hasban, mely tudnivalólag se a jobb, se a bal, hanem mióta megvan, mindig kizárólag a szakácsné — partján van.

Váltig mondtam: ne bántsd a magyart, kiméjlik a megyét, különben baja talal esni, ne feszítsünk, inkább egyesítsünk.

Ej mit! és az önkorbácsolta viharban rendre kihánytuk a hajóból a beces kinéseket, csak egyet tutujgattunk, azt a párti jelíget

Nos ma „nem úgy van már.” a csodák csodája meg esett s minittré lett a a közlegény, a delegatio is *velünk fordult fel*.

Amde az ájer csipősebbé vált, új adók kerülgetnek, a megyékre rosz szél fu...

Bezegg most szivesen hajolnánk az elhanyagolt virágért, lelakandát, keresnők a jobbot, melyet a vihar előtt megmegráznai szoktunk — hideg az és érzéktelen, keresnők a társaságot, csak foszlányait találjuk, az időt, de az eltelt.

Pedig a nap oly kopott, hogy igazán „jó volna már holdvilágnak.” jól esnék felmelegedni, jó volna a jól használt idő gyümölcse.

Olyan formán vagyunk, mint az, a ki mámorát kialudta s csodálkozva tekintget

házában szét elmélkedvén, hogy ugyan ki kuszálhatta azt úgy összevissza.

De se baj, csak okulunk legyen, mert van tanulság a dologból nagy: az hogy a politika „álmok állat.”

Ha még egyszer megharsan trombitája, jó hogy újra glédába állunk, de őrizkedjünk mindent egy formába bele erőszakolni akarni, mindent egy mérték szerint mérni, mintha mérnök röffel a — bort.

Hiszzen uegtanulhattuk, hogy míg mi egymással hajban vagyunk, egy szép reggel csak azt vesszük észre, hogy fölöttünk két kéz egymásba tenyerel, a situatio megváltozott és a mór clmehet.

A mi tökéletesen rendén van, hiszen nem esküdhetiünk meg a koránra mint egy török s nem mehetünk falnak, épen mint egy török. Pedig mi úgy tettünk, hívén, hogy aut Caesar, aut Tót Pál.

Azonban ne mondja senki, hogy én politikai lanyhaságot predialok, ezt nem teszem, lévén magam tudvalevőleg konok. Hanem azt mondom hogy ha még egyszer külön találunk szakadni, a szálak nem épen valami nagyon erősek, hát azért ne kapjunk afféle hasbankésmegforgató guszttust, hanem a mikor a gyakorlat ideje van, tegyük meg kötelességünket, de időközben mindannyiszor rakjuk galába a fegyvert, ne tudjuk melyikünk melyik zászlót szolgálja, s fogjuk kézbe közösen azt másik fegyvert, a termékeny munka békés fegyverét. Ha valakinek más a gusztsusa, álljon be reudesnek, miunket pedig hagyjon békében. **R.**

Békésmegye főorvosának Egészségügyi népmozgalmi s állategészségügyi jelentése az 1875-ik év III. negyedéről.

I. Egészségügyi viszonyok.
A lefolyt III. évnegyed egészségügyi tekintetben általában kedvező volt, hiányoztak az évszakot jellegző heveny gyomor hurutok, melyek többször az epe elválasztás zavaraiival kapcsolatban, az évszak csorvás és epés jellegét alkotják. Magok a mutatkozott váltóláz esetek hasonlóul legtöbb esetben tiszták voltak az afféle bonyodalomaktól s a feltűnő váltóláz esetek sem bírtak járványos jelleggel.

A gyermekkor kiváló sajátságát alkotó fertőző kórok közül megemlítendő a vörheny, mely a szokottnál sürűbben mutatkozott. Lefolyások az esetek túlnyomó számában szelid volt, kórbonyodalmak különösen ronsosolóról ritkán észleltettek s a betegség lefolyásának heveny-korszakában halálozások vörheny, hagymáz, vagy tüdő vizenyő folytán kevés fordult elő. A legtöbb esetben a betegség halálós kimenetelét a heveny Brightkór előzte meg, melynek folytán bőr és hasvízkór nem tartoztak a ritkaságok közé s ezen korszakában a betegségek estek legtöbbben áldozatul a heveny agy- vagy tüdő vizenyőnek.

Mutatkozott a betegség leginkább M.-Berényben előbb a német majd a magyar ajku lakosság között. Tarcán, Békésben, Csabán és Gyulán.

II. Népmozgalmi viszonyok.

A) Szaporúság.
Született a megye területén összesen 3068 gyermek, volt ezek között finemű 1595, nőnemű 1473, törvényes született volt 2961, törvénytelen 104, ikerszületés történt 44 esetben, hármasszülés egy első szülőnél 1 esetben.

B) Vesztőség.
Megtelt összesen a megye területén 2293, volt ezek között finemű 1196, nőnemű 1097.

A különböző életkort tekintve meghalt: 0—1 évig 862, 1—5-ig 563, 5—10-ig 264, 10—20-ig 83, 20—30-ig 94, 30—40-ig 76, 40—50-ig 78, 50—60-ig 76, 60—70-ig 84, 70—80-ig 92, 80—90-ig 18, 90—100-ig 3, összesen 2293.

A különböző kórneveket tekintve: halva született 64, veleszületett gyengességben 294, heveny és idült agyvízkórban 31, agy és agykéreglobban 36, agygutában 20, agyrázkodásban 1, toroklobban 13, üszökös szájjalban 1, ronsosoló toroklobban 17, hártás torokgyökben 20, hörgőlobban 12, hörgőhuruban 1, hökhuruban 31, tüdőlobban 81, tüdő fene 1, tüdő vizenyőben 8, tüdő légdagban 3, mellhártyalobban 8, mellvízkórban 1, szervi szívhibában 4, gyomorlobban 1, béllobban 54, bélhuruban 191, bélsorvadásban 9, hashártyalobban 14, májlobban 3, máj elfajulásban 5, húgyhólyaglobban 2, veselobban 2, brightkórban 13, méhlobban 3, méhvérzésben 1, üszökös borlobban 4, orbánczban 6, kanyaróban 27, vörhenyben 131, himlőben 7, hagymázban 67, vérhasban 73, váltóláz s lázsenyben 42, európai házszékülésben 1, hasmenésben 47, bélsárhányás (kiszorult sérv folytán) 3, különböző szervek gümőkórjában 181, különböző szervek rákjában 15, görvélykórban 14, köszvényben 3, sülyben 1, általános bujakórban 1, vízkórban 71, pokolvarban 8, részegesek részgőzörjögésében 2, genyverben 9, hólyagkúteg (Pomphigus) 1, gyermekaskorbán 196, göröcsökben 260, gerincezaglobban 2, dermenetben 5, különböző szervek hűdésében 17, nehéz sülyben 7, aggkórban 79, erőszakos és véletlen halállal 31, öngyilkosság által 5, a halált okozó betegség nem néves tudva 29 esetben összesen 2293. A 31 véletlen vagy erőszakos halálozás következőleg osztatik fel. Véletlen lövés által meghalt 2, zuzodás folytán 6, vízbeült 10, égési sebek folytán 8, egy elnyelt habszemtől megfult 1, kutyamarási sebek folytán 1, más által meglövött 1, a hason más által ejtett szurás folytán 2.

TÁRCZA.

A megtért.

Zúgva-zúg az idők Oceanja;
Hullámai haragosan hányja,
Oh hány sajka! csak úgy ing-reng rajta,
Kormányát csak a reménység tartja.

Az én életm hajója is ott van,
Hol a halál dörög a habokban;
Vitorlái: a vágyak, remények,
Régen rongyok, foszlányok levének.

Árbozca: a hit — annyi vész között! —
Csoda-e, ha darabokra törött?!
Harsog a hab, — az ég felleg-fedett.
Viharmadár jajgat fejem felett.

Egykor, régen!... de más volt az élet:
Kebelemben remény, vágy, felébredt.
A vágy ütött, — a remény biztatott...
Oh ha akkor szívemre hallgatok!...

Szívem úgy fájt, úgy fájt; majd megtörtött!
— Ott zokogtam anyám karja között;
Búcsú-csókja tüzet most is érzem,
S látom könyét szelid kék szemében.

— Azt az órát soh'sem feledhetem!
Szivárvány az, borongó lelkenem:
Színeiből fonom ez emléket
Fájó szívvel... édes anyám... néked.

Elszakadtam tőled: elindultam, —
Kis patakon vitt először utam.
— Anyám! gondos kezéd nyomát látom
A parton nyílt mindenik virágon! —

A gyors habok beszélgettek velem;
Öröm áradt el ifjú lelkenem;
Hajóm repült: „tovább még!” — rebegetem —
S zöldelő part elmaradt megettem.

A patak nőtt — nagy folyóvá dagadt! —
Nem láttam az ismerős tájakat...
Kopár vidék tárult szemem elé.
Virányait a nap leperzselé.

„Tovább, tovább!” — a szívem elszorult —
Most éreztem, először szomorút...
A lassu víz néha habot vetett, —
Sima tükre örvényeket fedett.

Bizva, bátran, előre haladtam;
Erős karral küzdve — lankadatlan —
Szírték közt, — át meredeken — mélyen. —
Fényes nappal... sötét, komor éjben...

S lón jutalmam: eljuték végtére,
Az élet zord vézses tengerére...
— Milljó hajó vágott rajta nyomot;
Szemem vakult... a nap úgy ragyogott:

Milljó hajó — drága kincsesei rakva —
Vitorlái vigan lobogtatta...
Ott dal, öröm zendül az ajkakon — — —
Hah! a gonosz engem is arra von!...

Elcsábultam — óh mondjam-e tovább?! —
Kergettem a vak-szerencse nyomát.
Éltem, éltem! — a lés a halálom — — —
Nyugalmam, tán... ott lenn... feltalálom. (?)

Hajóm ropog!... átkozom vagy áldjam?!
Ki ez utra állította lábam.
Áldom, áldom: rajtam is könyörül,
Ki a bánós halálán nem örül.

Z. M.

Levelek Katinkához.

VI.

Kedves Katinkám!
Örömmel vettem beleegyezésedet multkori kérésembe. Ha t. szerkesztő barátom beces lapjában helyet szorít, megkísértem összeállítani tételeidet az „eszeményi nőrel” — a mint azt közlelbi leveleiddől tettem. Természetesen saját jegyzeteimnel fogom kísérni eszméidet.

Mindenekelőtt megbocsáss, ha nem írom alá ezen tételeidet: „a nyilvánosság sorompói közt nekük nőnek nincs helyük,” — ez állítás leg-alább is túlszerűség. Szívós készséggel felnyitjuk mi férfiak a közélet, a nyilvánosság sorompóit a hölgyek előtt, ha oda nem félfegyverkezve, mint küzdeni kész vitézek, hanem mint szelid béke-angyalok jönnek. Az orleansi szüzek, Dobó Katizák, Szécsi Máriák kora lejárt, — a csel-szövé Medieis Katalinok, az államintéző Pompadour és Dubarry kegyencznök emléket átokkal kíséri a történelem, — egy Corday Sarolta titokzatos phenomen marad a lélekbuvárok előtt. A nyilvánosság küzdhomokja a nők lábái alatt mindig sikkossá válik, ha oda nem mint nők jönnek.

Épen azért örömmel osztom ezen állításodban: „a nő mindenekelőtt legyen nőies.” Hogy mit értesz a hangsúlyozott nőiesség alatt, ezt nem fejtet ki bővebben, talán azért, mert e fogalmat szavakkal kifejezni nem lehet. Így gondolkozom én is. A nőiesség oly valami magasztos fogalom, melyet ha körülírni próbálnánk, elvonnánk tőle az eredeti értelmet. A nőiesség hamv, gyöngé zománcz a nő lelken, melyen a legkisebb érintés nyomot hágy. A nőiesség olyan mint az aczél-tükkör, melyen egy lehellet foltot képez. Szelidség, ártatlanság, szüziesség szemérem... minden benne

van van ez egy szóban: nőiesség! Csak hogy a talmi-arany korszakában ezen fogalom is hal pénz gyanánt forog kezecink között. Csillag, fénylik, de hiányzik valódi értéke! Tudván, hogy a nőiesség vonzó erővel bír, sokan negélyezik a naiv gyermetséget, a természetességet, és pedig gyakran a legtökéletesebb szini képességgel. Annnyira benne vagyunk a simulatió hinárjában, hogy nagy emberismeret mellett is gyakran csalatkozunk kell.

Szerintem a nőiesség akkor nem lesz üres fogalom csak, ha a léánynevelés fő elve a valódiság lesz. Nem látszat, külsőség, nem idegen nyelvek, zongora, tánc stb. azon eszközök, melyekkel egy leányt „művelt” nővé nevelhetünk. A műveltséget nem úgy kell magunkra vennünk, mint egy öltönyt, hanem belőlről a lélekből kell annak mintegy előmenni rajtunk. Szívjósság, lélek-nemesség, kedély-vidámság, általában a jellemképzés legyen törekvésünk célja először, s csak azután fordítsuk figyelmünket a külső műveltségre. Szükséges a nőnek tanulnak lenni, hogy eleven fantáziája, szenvedélyei, mysteriumok iránti hajlama a kellő tudományok által meggyengítettessenek, s általában okszerű, gyakorlati világnézettel helyettesítsenek. De ezt nem az eddigi uton fogjuk elérni.

Most veszem észre kedvesem, hogy messze eltértem a tárgytól, de erre alkalmat Te szolgáltatál. A nőiesség szerintem a legszebb erénye a nőnek s azt a természet után csakis a nevelés által szereshetjük meg neki. A ki ezzel valóságban bír, szebb ékszere van, mint a legpompásabb gyémánt-diadém!

„A nő életének legszebb virágai a vallásból fakadnak, — olyan az a vallásosság a gyöngéd érzelmeknek, mint a melegágy a növényeknek. Itt nem vak bigottságot értek, mely nyűg a lélekre nézve, hanem józan vallásosságot... Midőn

Az öt öngyilkosság közül mindenik akasztás által hajtatott végre. — Három esetben az öngyilkosság oka elmezavar, egy esetben zilált vagyoni helyzet volt, egy esetben az öngyilkosság oka nincs tudva.

Az elhaltak közül orvosi segélyt keresett 532, nem keresett 1761, láttelelet kiállított könyvnyi testi sérelemről 56, súlyos sérelemről 4, törvényszéki czéleklől hullaboncolás eszközöltetett 3, házasság kötötetett 152.

III. Allategységügyi viszonyok.

Hasznos házi állataink közül a kérődzőknél nevezetesen az igavonó szarvasmarháknál és gu-lyákban a száj és körömfájás mutatkozott járványosan.

Gyulán, 1875. október 17.

Dr. Kovács István,
m. főorvos.

Gyula városa építkezési rendszabályai.

(Vége.)

68. §. Köteles minden házbirtokos, vagy az épületben magában, vagy azon kívül rendszeres födött árnyékszék tartani, és falazott, boltzott, vagy pallóval födött emésztővel ellátni. Az emésztőnek 12" (0.30 mt.) falvastagsággal kell bírnia ha lehetséges hydr. vakolattal építve, de minden esetre az alja vízhatlan vakolatba fektetett burkolattal, ugymint belülről vízhatlan vakolattal ki-simitva lennie.

69. §. Emésztő gödörnek a szomszéd telek-től mindég legalább 1 öl (2 mt.) távolra, a kut-tól azonban a 67. §. értelmében 3° (6 mt.)-nyire kell lennie.

Az emésztők rendszeres éjjel történendő tisztítá-sáról az illető háztulajdonosnak kell gondos-kodnia.

70. §. A belvárosban csakis rendes szemét gödörök vagy szekrények használhatók, és azokból a hulladékok időnként a városon kívüli helyre távolítandók.

Bármi néven nevezendő szemét vagy piszok-nak az utzásrai kihányása a belvárosban 2. frt a külvárosban 1 frttal bírságoltatik.

71. §. Sertést vagy marhát nagyban hizlálni csakis a tanács által e czélból kijelölt városon kívüli helyeken engedtetik meg.

72. §. A város többi részében az illetők személszükségletéhez képest sertés tartható és hizlalható ugyan, de annak száma egyszerre 20-at meg nem haladhat, és ugy az e czélra kijelölt helyeken, mint különösen a városon az illető birtokosnak, ugy az ólak vagy istállók tisztántartásáról, mint a kezelőző hulladékok rendszeres eltávolításáról gondoskodnia kell.

73. §. Sertés hizlalók ugymint kisebb ólak mindég téglával kirakandók, csak az udvarban építendők, és a víz lefolyásáról olyképp kell gondoskodni, hogy az panaszra alkalmat ne nyujt-hasson. Ez ellen vétők 5 frttal annyiszor a meny-nyiszor panasz merül fel, bírságoltatnak.

IX. Fejezet.

A szépsézet alapról.

74. §. Gyula város utcáinak rendezéséhez szükséges összeg fedezésére a szépsézet alapról

szolgál, mely szükséghez képest — a képviselő testület által előirányzat és rendes költségvetésbe felvett összegek által szaporítandó, és az ezen rendszabályokban meghatározott pénzbírság czime alatt befolyó összegekből áll.

75. §. Minden építkezésként folyamodó a szépsézet alapról javára újból ház építkezéseknél, a belvárosban, 3, a külvárosban 2 frttal tartozik fizetni.

76. §. Az építkezési szabályok 25. §-a értelmében engedély nélkül építkezni tilos lévén, az eliene vétők a fent említett szakaszban kitett díjakat is lefizetni tartoznak.

77. §. Építkezési tekintetben hivatalból meg-ejtendő szemlékért díj a küldötteknek nem jár.

78. §. Minden az illető §§-oknál meg nem nevezett e szabályok elleni vétés 1 frttól 5 frttig bírságoltatik, és ugy ezen szabályok meg nem tartása, mint a kapitány felügyelete alá tartozó utcaai rend kihágása miatti pénzbírságok a szépsézet alapról javára fordítandók.

79. §. Az utcaai szabályozás folytán előfor-duló kisajátításoknál, vagy az illető birtokosok által a községtől történendő telek vásárlásoknál, minden viszonyok közt alkalmazható árak nem tehetők ugyan, de irányadóul szolgálhat a követ-kező becselés és osztályozás:

1. osztály: Nap, megyeház, városház utca, a nagyvárad ut kezdetéig □ ölenként nyolcz: 8 frt.

2. osztály: aradi országút, vásártér, kápolna utca, Szent-János kulcs utca, pacirta utca □ ölenként hat: 6 frt.

3. osztály: Sugárút, németvárosi főutca, Holt-Körös és bárány utca, nagyvárad országút, román utca, — szerezenter, és a német város-nak, a városház és kápolna utcáin belül eső ró-sze ugymint a belváros összes területe, továbbá nagy malom és végül zöldfa utca □ ölenként négy: 4 frt.

4. osztály: Minden az 1. 2. és 3. osztályban meg nem nevezett, de a város területéhez tartozó nyílt utcára kinyúló telkek, melyek nagyobb fel-töltést haszna vehetőségükre nem igényelnek, to-vábbá a kis város és kis oláh város egész terü-lete □ ölenként 3 frt.

5. osztály: Minden az 1. 2. és 3. osztályban meg nem nevezett, sem a 4-ik osztályban nem sorolható, mely fekvésük által építkezési czélokra, vagy csak feltöltést után vagy igen korlátozva használható városi területek, ugy mint a kis oláh városon és a vasuti töltésen kívül eső telepedések □ ölenként 1 frt 50 kr.

Ugy a kisajátításoknál, mint a községtől történendő telek vásárlásoknál az irányadóul ki-tűzött jelen árak szerint való ki nem egyenlítés esetén a törvényes ut fenn nem hagyatik.

80. §. Telek eldarabolásánál az eldarabo-lásért folyamodó, a szépsézet alapról javára a bel-városban 5 frttal, a külvárosban 2 frttal tartozik fizetni.

81. §. A szépsézet alapról készlete kiváltképp építkezni szándékozókna adatik ki bekebelezés mellett 9% kamattal azonban ilyenek nem létében másnak is kiadható, ha elégséges biztosítékot nyujt

82. §. Pénz szüksége esetében és azon eset-ben, ha a kamat rendszeresen nem fizettetik, a kölcsönözött összeg felmondandó, és a késedelmes fizető 9% késedelmi kamatot tartoznak fizetni.

83. §. A szépsézet alapról rendszeres számadás vezetendő, és a tanács útján a képviselő testület-nek évről évre tudomás vétel végett bemutatandó.

84. §. Jelen szabályrendelet végrehajtója a városi tanács lévén, felmerülő vitás kérdések eset-ben mindenkor a tanács mint első foku hatóság határoz.

Kelt Gyulán 1875. évi majus hó 1-én tar-tott városi képviselők közgyűléséből.

Popovics Jusztin,
főjegyző.

Levelezés.

Budapest, okt. 22. 1875.

Tekintetes szerkesztő ur! Megérkeztem, (nem ugyan mint Boland Istók Debreczenbe, s szeren-csére nem is mentem még eddig át anyai calami-táson, mint például a janitorsággért küzdött „peles-kei notárius”) — és miként a mi kedves Alföld-ünkön mondanák — még eddig csak megvölnek ugy til-túl a nagyjából.

Azt hiszem azonban, hogy sokkal inkább fogja érdekelni a „Békés” tisztelt olvasóit, ha a magam sorját elhagyva, inkább e helyett a napi eseményekről írok egyet-mást röviden, (nem ugyan azért „röviden” mintha én valami fölöttébb el len-nék foglalva, és hosszabban írni nem lenne időm, hanem azért, mert félek hogy ez utóbbi esetben hamar rám találna unni, aki esetleg e sorokra veti szeméit, (most meg már szinte irigylem soraim helyzetét, ha valami szép szemek elé kerülnek, hogy miért nem én... sat.)

Ha valami szép verőfényes idő volna, egy képzelti sétára kórém fel olvasóimat (és külön-ösen kedves olvasó nőimet) a hiressé vált corson, az al-dunapartú aszfalt burkolatu sétányon, — mely némi nem aethetici tulajdonságokban tökéletesen hasonlít ugyan még a gyulai promenádhoz is, amen-nyiben az alján itt is találhatunk zöldség szemet-et, apró jószágokkat és mindenféle piaci ma-radványokat eleget, hanem feljebb a lánchid felé, a Ferencz József-sétány oly nagyszerű, mely ki-látást és épületeit tekintve, Budapestet valóban a világvárosok sorába emeli. Én nem tudom hogy vagyok vele, de megvallom, ennél valami meg-kezelebb, gyönyörködtetőbb látványt — mint a vén Gellértet az ő Budával, a lánchidat a kék Du-nával, a rakpartot pompás épületeivel — nem em-lékszem hogy láttam volna, — meglehet azonban hogy e kellemes illuzióban ringatózni segít azon-öntudat is, hogy mindez a gyönyörű hely nemzeti sajátunk, a miénk.

Ha tehát mondom — valami szép őszi nap-fényes idő volna, a midőn itt parádézik szebbnél szebb öltözetekben az egész fővárosi elegans vi-lág, minden arsznál, dandy, jockey és firtli mag-nás, sipis és csirkefogó (pardon, ezek nem ez urak közé valók, bár szükségképpen itt tartózkodnak) — s itt vannak azok az északibó, szivrabló, (és tárca ütő) csillogó, ragyogó, feltűnő divat szépségek és a haute creme delnoi — örömmel vála-koznám egy sétára kedves olvasóimmal, vive a ciceróné szerepét, amennyiben t. i. hozzá értek; szerencsétlenségemre azonban mióta a fővárosban vagyok, alig mult el nap eső nélkül, úgy hogy valóban az kellene hinnem, hogy ez külön ivad — az „osernyő saison” kezdete; (egyébiránt én fogadást is ajánlottam már barátainak, hogy amilyen malheours vagyok, mihelyt én esernyőt veszek — nem fog több eső esni ez évben sem.)

Ilyen „ossiani kódos homályos” napokon, mint pl. a mai is, morozus arcczal siet mindenki maga dolga után, olyan lélekszakadva, mintha hal-dókló beteghez szaladna orvosért; — csak az örök ifjúsággal magáldott öreg egyetem környéke nem veszt élénksége és vidámságából semmit eső, szél és zivatar daczára sem; csak itt álldogál nagy egykedvűen türe az idő mostohaságát, az aran-yos fiatalság, — lelkeből kacagva egymás elő-adott kalandjain, míg valamelyik kortes vezér el-nem kiáltja a maga jelöltjére az „éljen”-t, de nem oly bizonyos a Miatyánk végén az Ammen, mint az — hogyha ellenpartiak is vannak jelen, ugyan abban a szempillantásban rázug az „éljen”-re a fatális „abzug!” is.

Bizony ez így megy itt kérem alásan, — s a tudomány egyetem minden facultások segé-lyeleteinek elnök választása anyai szent, hogy felér egy kis restauratióval, s a mult követvá-lasztásnál sokkal zajosabb; — van itt kérem nin-den a világon, a mi csak ilyen actushoz tartozik, programm beszéd, plakát, aláírás iv, bankett, jel-vénytől a kalapoknál, kortes, rigmus, és az el-lenfél blamirozása. Főleg nagy a küzdelem a jo-gászoknál, hol mindkét jelöltnek mondhatni egyenlő nagy pártja van, — és ez a korteskedés, capaci-tálás folyik előadások előtt és után, az egyetemen

és az utcákon, kávéházak és nyilvános helyeken, éjjel és nappal, — míg a választás f. hó 24-én egy évre megint elnapolja majd az ifjúságnak e nagy mozgalmait.

A ki először jő az egyetemre, s a viszo-nyokkal kevésbé ismerős, annak bizony furcsán tetszik ez, míg aztán őt is el nem ragadja magá-val az ár.

Nálunk bölcsészeknél kevésbé nagy az érde-kelettség, mivel csak egy elnök jelöltünk van ed-dig, hírlik azonban, hogy alattomban pánszláv mozgalmak működnek itt is, — nagyban lévén képviselve e faj különösen a mi egyetemünkön is, — hanem a szeg még eddig nem bujt ki a zsák-ból. — Ismerkedési estélyünk a Hungariában volt, részt vettünk vagy 170-en, — volt toaszt itt is elég, köztök ép annyi sületlen mint talpra esett, s míg természetesen az előbbiekk kacaját arattak, az utóbbiakról meg nem volt kimélve az óriási taps-vihar.

Igy mulat az ifjúság, — a „hazavi rága,” melyen nem esnek most már talán kétségbe sze-gény Petőfi sem, mert ha semmi nem magyar is a fővárosban — de az ifjúság lelkestől testestől magyar, — s az egyetemen én eddig több finn — mint német szót hallék.

Egyébiránt most már kezdetét veszi a vig-élet, a multság, a szórakozások ezer neme, s megeléknülnek lassanként a színházak, vígadó-k terméi.

A múlt vasárnap volt a redoutban az első séta hangverseny. Hát hiszen ez is hasonlít a mi kedves emlékü térszéninkhez; — a közönség áll, ül, vagy sétál; egyik teremben a Molinary ezred zenekara, a másikban Rácz Pali és Berkes nép-zenekara, a harmadikban az Airoldi ezred zene-kara játszik. A társaság nem volt a szorosan vett nobel körből való, — s nem volt valami fényes-nek sem mondható; — nekem még a zene sem igen tetszett, — csak egy keringőt „Cagliostro walzer” Strausstól, újrajták nagyon: — egyetlen darab volt, melynek gyönyörű dallama egykori kedves emlékeket költe fel bennem, — s ez Ha-levytől „A zsidónő” operának egy részlete volt. Egy éve mult midőn e darabot legelőször hallám, minden hang futamja ott csengett még fülemben... na de beszéljünk most másról.

Megnyílt a népszínház is; — pompás, gyö-nyörű épület, mely bámulásra készült úgy kívül mind belül; — a megnyitási darabok ötször ad-ták egymástután, s a közönség nem unt bele, s a színház mindig tele volt. Pedig sem a darabok, sem a szereplők nem a legkitünőbbek; — a lapok keményen megtámadták a színház bérlőjét Rá-kossyt, hogy első este, midőn a királyi udvar s az egész nagy ur kör együtt volt, miért adott oly silány darabokat, — egyébiránt ha felszólalást igen — de megróvást azért nem érdemelt. — Ér-dekesebbnek kinálkozik az első előadásoknál a pénteki, midőn Zsoldosné — Blaháné — először fog fellépni, kiről hallatszott, hogy felbontja szerződés-t; bizony Sziklay Emília — bár csinos alak, üde tiszta hangú énekesnő — sohasem pótolná őt. A férfiak közt Szabó Bandi — ki néhány éve Follinusz társaságával Gyulán is volt, s így kö-zönségünk előtt ismerős — jeles haladást mutat, s szép reményekre jogosító énekes.

A nemzeti színhában „Ayda” és a „Köm-ves” operák, Shakespearei darabok járnak; a leg-elsőbb említettben volt alkalom tapasztalni, hogy megynk szűltette, s a mult évi feledhetlen szept. 26-iki concert művésznője — Tannerné — egy év óta is mily nagyodt haladt. Hangja lágyabb, kellemesebb, coloraturája gazdagabb, s egyes ma-gán részletekben elragadóan szépen énekel és alakít.

Ha már így benne vagyok a zene és mű-vészetben, felemlithetem még, hogy a mult héten a zsidó templomban — valami nagy ünnepe lévén oly gyönyörű templom zenét és éneket hallottam, hogy a bécsi opera színházban is számot tehetett volna. Az ilyen ingyen concerteknek — mondják itt mindig nagy publicuma van.

Jövő alkalommal a komolyabb tudomány és művészet köréből kedveskedhetem talán valami érdekes dologgal; tehát a viszontlátásig — (már t. i. e helyen.)

Miskey-Jugovics Béla.

B.-Gyula, okt. 22. 1875.

E hó 20-án szenteltetett be a jótékonyágá-ról ismert gróf Wenckheim Frigyesné, sz. Wenck-heim Krisztina grófnő által nagylelkűen alapított árvaház. Az ünnepély reggeli 9 órakor vette kez-detét a grófi várkapornában, hol Göndöcs Benedek apát-plebánus ur a Szentlélek Isten segítségül hív-ása után, szívhez szóló megható szent beszédet tartott a jelenvolt hívőkhöz. Szent beszéd végezté-vel a körmenet az árvaházba indult, melyen a vá-rosi tisztviselők, nemkülönbön más helybeliek, mint vidékiek közül nagy számmal jelentek meg. Az árvaházba érven a körmenet, Göndöcs Benedek apát-plebánus ur fényes egyházi segédlettel beszen-

én is jegyesemről egy imakönyvet kaptam s belső lapján ezen felírást olvastam: imában mindig vigaszt találsz! sokkal jobban örvendtettem neki, mintha a legdrágább ékszert adta volna helyette stb.” Remélem kedvesem, meg fogod bo-csátani, hogy ezen passust kiírtom leveledből. Hi-szen oly gyöngéd, oly kedves önvallomás ez, a mi ugy felmelegíti a fogékony kebelt! Ohajtanám tovább is folytatni az idézetet, de nem leszek irán-tad gyöngédtelen. A fentebbiek elég tárgyat ad-nak jegyzeteimhez.

Szerintem is a józan vallásosság kultúrája a gyöngéd érzelmeknek s talán mondhatom, alapja a nőiességnek. A nők különben is mindig fogé-kony lélekkel bírnak a vallás iránt. Mind a tör-ténelem, mind a tapasztalat a női jellemet ugy tünteti fel, mint a melyben a vallásosság elsőrendű helyet foglal el. És ez nagyon természetes! maga a női természet hozza ezt magával. Csakhogy e tekintetben némi túlzást is kell tapasztalunk. Egyfelől a babona, a mysteryumok, másfelől a vakhit felé gravitál e vallásosság. Erről az újabb korban a nevelők meggyőződven, ugy akartak rajta segíteni, hogy az ellenkező túlzásba mentek. Nem egy okos embertől hallottam már azon fur-csa állítást, hogy a gyermek előtt nem kell val-lásról beszélni, míg azt meg nem értheti. Másik családapa azt mondja: mindegy az, a gyermek — különösen a leány — bármelyik vallásban nevel-tetik, majd ha értelmi tehetsége kifejlik, választ a hitágazatok közül a melyiket akarja, s a me-lyiket majd leendő férje követi stb. Mindezek csak azt bizonyítják, hogy a vallástaniás elég köny-velműen kezeltek a nőnevelésben.

A vallásosságot a gyetmek mintegy az anya tejével szívja be, s a családi tűzhely körül fejlő-

dik az boldogító tulajdonná. A mely gyermek szü-lei körében vallásos -melegséget nem érez, a ké-sőbbi korban soha sem fog felnevegedni a vallás iránt.

Mindenesetre az a kérdés áll elő, hogy a vallás oktatásnak tulajdonitunk-e nemesítő befo-lyást a nevelésben, vagy nem. Ez a kérdés el-döntése határozza meg nagy részben nevelési rend-rendszerünket. Igénytelen nézetem erre nézve tö-kéletesen egyezik a tieddel, kedvesem! Azt állítom én is, hogy a vallásos kedély melegágy a nemes érzelmekre nézve, s azt a nevelésben ignorálunk nem szabad. — Egy Pervlinger Katalin, Lorántfy Zsuzsánna, Bethlen Katalin, Brunsvick Teréz ma-randuló emléket hagytak magok után nemzeti történelmünkben s szép lelki tulajdonaikat nagy részben a józan vallásosságnak köszönhettek. Régi magyar hőlgyeink menyasszonyi ajándéku biblíát is kaptak völegényeiktől, s talán ezen vallásos irány volt egyik oka annak, hogy honunk hőlgyei példányszerű anyák és nők valának. Ki ne tisz-telné egy Horogszegi Szilágyi Erzsébetet vagy egy Zrínyi Ilonát áldott emléket közöttünk!?

Igen, én is határozottan állítom, hogy a val-lásosság a nőnek egy ékes koronája, s ez páro-sítva a nőesség vonásaival, már elékn állítja az „eszményi nő” jellemét.

Többi tételeidet közelebből folytatom. Fo-gadd őszinte nagyrabecsülésemel, melylyel vagyok

igaz rokonod

Gáthalmi.

telte a házat s a mindenkit meglepő csinos kis kápolnát.

Ezt szent mise követte, melyet Nógall János nagyváradi apát-kanonok ur vezérelt, — ki mint a nagyváradi püspök képviselője volt jelen az ünnepélyen. Mise végén Nógall János kanonok ur fentkölt szellemű szent beszédet mondott, melyben kiemelte az ősi grófi család vallásos buzgóságát és minden időbeni jótékonyát s a nagyváradi püspök nevében köszönetét nyilatkoztatta a gróf Wenckheim Frigyesné sz. Wenckheim Krisztina grófnőnek ezen az emberiség javára s az árvák ápolása és ellátására nagylelkűen és bőkezűen alapított árvaházért. Az irgalmas néneket pedig — kikre az árvák neveltetése és gondozása bízva van, — az anyák szeretetébe és szíveségébe ajánlotta. Az irgalmas nének bevezetve, mindenki érezte: mily fontos hivatás vár rájuk, mily fontos küldetéssel léptek át a ház küszöbét. Végül Baria István 6 éves árva udvozolta a nemesszöv grófnét, mint az árvák legjobb anyját. S valóban a jölelkű grófné, — kinek egész életében az legnagyobb öröme, ha valakivel jót lehet — ezen árvaház alapítása által örökké tartó emléket szerzett magának.

Az ünnepélyt Kigyóson díszbeöltözött fejezte be, hol nem hiányoztak a jó kivanatok a grófi családra, mi pedig azon jó emlékek távozta el Kigyósról, vajha az Isten sok ily főiri családot adna magyar hazánknak, kik a nemes grófné nagylelkű példáját követnék.

L.... I.

B-Csaba, okt. 20. 1875.

T. szerkesztő ur!

Miként becses lapja közelebbi számában jelezte, hogy a 16-ika tüzetett ki azon ovató napján, melynek célja a főt. dr. Seberényi Gusztáv superintendens ur hazafias magatartásának méltatása volt. A tervezett ünnepély rendezésével megbízott férfiak — Kemény Mihály, Reök István, Omazta Szilárd, Félix Akos és Vidovszky János — minden szükséges intézkedéseket megtettek, midőn egy váratlan esemény egészen más kimenetelt adott az ünnepélynek, mint azt a program megállapította. — Ugyanis az ünnepély emelkedett kedlű tárgya érdemeinek borostyán koszorújához egy zöldre levelet tüzött azon határozott nyilatkozata folytán, melyben az ovatóról lemondva kijelenté, hogy *intézkedései által, — melyek a hazának jóváhagyásával találkoztak — csak kötelességet teljesít.* Mindazonáltal daczára a kijelentésnek, és daczára a kedvezetlen időnek, a jelölt nap délutánján számosan gátlék össze a városzházhoz a további teendők megvitatása végett. Végre egyező akarattal abban állapodtak meg, hogy egy emlékiratban adassék kifejezés a közönség által oly mélyen érzett buzgó tiszteletnek. Ezen emlékirat szövegével és átnyújtásával Félix Akos, Urszinyi Andor és Réthy Pál urak bizáltak meg.

Az átnyújtott emlékirat következő:

„Főtisztelendőségnek a magyar nyelvterületében tett kezdeménye, egyháznagyi körutjában tanúsított hazafias magatartása, valamint a sajtóban és a közvélemény előtt, ugy Csabán és vidékén is örömteljes viszhangra talált. S mozgalom indult meg a helybeli értelmesbör körében amaz emelkedett tények méltatásának illő kifejezése iránt.

Ezen mozgalom az ovatóknak magaslátára emelkedék, ha főtisztelendőség, bizonynyal nem annyira *szencvedő egészsége* miatt, mint inkább a nemest jellemző szerénységtől vezettetve a hazafias menetet utjában meg nem állítja vala.

A főt. meglepetés benyomását tette önnek a tisztelgést elhárító levele mindazokra, a kik fentkölt tette után nemesre buzdúlva azt voltak főtisztelendőségnek megviendők, — mivel a polgári erénynek adóni minden jó polgárnak első kötelessége: a hazafias nagyrabecsülés kifejezése.

Mindazonáltal főtisztelendőség határozott kívánsága előtt meg kellett hajolnunk.

Amde töltük azon megtisztelő megbízást nyertük: adnánk nevében írásosan legalább kifejezést amaz emelkedett érzelmeinek, melyet önnek kitüntetőn hazafias s bizonynyal termékeny kezdeménye s példája által keltett mindannyiokban; azon reménynek, hogy főtisztelendőség magas állása terjedt körében úgy, mint különösen a város körében ezental is megteendő minden lehet, mit a haza a prot. egyháznak összhangozó érdeke kíván; végre azon buzgó kívánságunknak, hogy főtisztelendőségdet Isten a haza, az egyház és a város javára erőben egészségben sokáig őrtesse.

Sietünk, szintén megbízatásunk szerint tudomására hozni, hogy az imint kifejezett érzelmeink, remény és óhajtsanak Orosháza egyháza is sürgöny útján szintén meleg kifejezést adott.

Végül midőn mi alóítottak, megbízóink érzelmeiben különben is osztályosak, nagyrabecsülésünket különösen is kifejeznők hazafiai tiszteletel vagyunk sat. Békés-Csabán október 16. 1875.

S.—

Gyoma október 20. 1875.

Nyilatkozat. Azon hajtó-vadászat alkalmából, melyet a „Békés“ tanító-szerkesztője Elek Lajos, *érdeklődésben collegáival, s egyéb céllal is!* személyem ellen megindított: megénk két tekintélyes irodalmi férfiatól érkezett hozzám nyilatkozat, mely nyilatkozatokból egy-egy kis kivonatot, már csak azért is közzé teszek, hogy észrevehessek a támadók, mikép a kulcszák titkai közé nem csak én, de mások is belátnak. — Az egyik azt mondja többek között:

„Nem tetszik, sőt rosszul ízlik az atyafiaknak ha varak: lukkapasikat telkesen korlátozni bátor-kodik: de annál jobban tetszik ez minden elfogulatlanul s helyesen ítéltü tudó jóra való embernek, s ezek közt nekem is, *ki hasonlót semmit nem teszek tapsok és díszletekért, hanem a lelkiismeret-ért egyedül.* Jézusi szelidséget emleget Elek uram, *csupa collegáitól!* sőt elhazudja az igazságot is az értesülés pontjában, holott Jézus — a mi mesterünk azon szent haragjáról szólhatott volna helyesebben, melytől indítatta, korbáccsal üze ki az ur pítvárából az oda nem illő viselőketek. Régi dolog az, hogy az ebek megugatják a holdat, *de azt nem képesek ám gátló, hogy az utján tovább haladjon.* Ily esetekre írta Csokonay vitézünk ez ugyan nem szép, de nagyon igaz versét:

„Már akárki mit beszéljen,
Ugy van most is mint régen;
Sokszor ejt rugást a számar,
Bec-ületes személyn.“

A másik megbotránkosítását kifejező férfiú pedig következőképp szól: „..... Dr. K. — nagyon sürgető, hogy csak Elek Lajos legyen a szerkesztő, mint a ki mindig *szolgálatkés ember.* Inc a tegnapi lap kiüntette, hogy *szolgálatkés csakugyan!* A közleményből látom a macska körmeit. De ez téged ne alterálgj; legméltóbb felelet az ily eljárásra: a megcetés.“

Midőn ezen jelentőségteles nyilatkozatokat egész tárgyilagossággal közlöttem: a Kovács Varga-Elek-jéle négy lehen újból és újból felmelegített rágalmakkal szembe, sem időt, sem papíros, sem tintát nem pazaroltok többet.

Garzó Gyula,

ref. lelkész.

Közöltük ezen nyilatkozatot, és most nyugodtan kérjük a nagyérdemű olvasó közönségtől: az ebben foglalt nemtelen gyanúsítás és aljas gorbombaság olvasása után nem méltán ismételtük-e hármaször is, hogy a *nyilatkozat helyes sem illik a krisztusi szelidséghez, melylyel minden lelkiésznek bírnia kell.*

Az „egyik tekintélyes irodalmi férfiú“nak a „sőt elhazudja az igazságot is az értesülés pontjában“ állításra megjegyzem, hogy ha bármikor megüldözöttik aláni magát szerény lakásomig: tárgyilagossággal szolgálatnok kijelentésem igazsága mellett a nélkül, hogy őt „rágalmozó“nak nevezném.

„A másik megbotránkosítását kifejező férfiú“ véleményét egész az utolsó szóig osztom. Igenis — a mint a hivatolt lap is kiüntette — *én szolgálatkés vagyok ott, hol az igazság — lelkiismeretem meggyőződése szerint — azt követeli!* No már a tanács utolsó szava nem egészen conventional a történetekhez, egybírnat az ellen sincs semmi kifogásom, mert hiszen ki ne tudná, hogy *canak egyének, kiknek megvételése a jök előtt ajánlat!* ..

Végül rövideden fölmutatom, hogy tiszteletes Garzó Gyula lolkpásztor ur nagyon kevésre becsült a nagyérdemű olvasó közönség belátását, ha azon boldog hitben van, hogy multkori levele es mostani nyilatkozata részére vivja ki az igazságot. A tiszteletes lolkpásztor ur egy szelid közlemény megjelenése alkalmából fegyvert ragad s tárgyilagosságot azafelől helyett megtámadja Kovács László és Varga György urakat, kik ama közleményről mit sem tudtak; midőn ezen urak öngazolásuk mellett a dolog minden létét részletesen megismertették az olvasó közönséggel: akkor meg ektelen dühben „két tekintélyes irodalmi“ szövetségével e lapok szerkesztőjére tör. Szerencse, hogy az idő, papiros és tinta pazarlást megelőzte, mert különben még tén a lapok betűszedőit is megtámadta volna bösz hevében!... Szeriatem ezen eljárás magában hordja bírálatát, s egyedül azt bizonyítja, hogy az örvongásban is van rendszér.

Szerk.

Rékés, okt. 21. 1875.

T. szerkesztő ur!
Kérem legyen szives alábbi soraimnak becses lapjában helyet adni.

A békési r. l. a „Békés“ 42-ik, f. hó 17-én megjelent számában a r. gymn. iskolai évet megnyitó ünnepély alkalmával, hivatalukba ünnepélyesen beállított ifjú tisztársainhoz intézett szavainak jónak látta — nem tudom ontudatosan-e, vagy ontudatlanul — elferdíteni, oly szavakat adván szamba, melyeket én nem mondtam, józan észszel nem is mondhattam, — a miket pedig mondtam, azokat bölcsen elhallgatván. Jolesül így zárja be r. l. szavaimról való tudósítását: „hogy a nevezette-

ket, mint állandóan a nevelés terén munkálkodni törekvő kartársakat az elfoglalt helyzet kielégítően, nem törekvésnek kedvezőbb alkalmaidat keresni, s ennek következtében nem leend kitéve intézetünk azon kellemetlen helyzetnek, hogy újabb s újabb egyének különböző modorai felismerése s oltanulása képezze növendékeink alaptudományát.“

En pedig szóltam eképen: „Vajha az évek hosszu során keresztül *állandó* hivatalnokai lennének önk intézetünknek!... Vajha a májdnem minden évben mostanában megtörtént változás, a tanügy terén talán egészen nem is jártas egyének kísérletteleinek színhelyül ne tenné tovább intézetünket! — Va ha kellő anyagi és szellemi parafolás mellett ne kellene a tanítónak mindentelán változni, hanem lennének azok intézetünkhez hozzájáró, melyért élnök kell, s homár csak a halál hívó szótára távoznak el“.. sat.

Ennyit az igazság érdekében.

Teljes tisztelettel

Bihari István.

A békésmegyei agarász-egylet díjjagadásait f. évi november hó 6-án Gerendáson tartja meg. Indulás reggeli 9 órakor az Inkey-féle esárdából. Futtat bükki által a jegyzőúdió a verseny nap reggeli 9 óráig bejelentett agár. Tét egyleti tag 2 frt, nem egyleti tag 5 frt.

B-Csaba október 18. 1875.

Fejér Béla,

eg. jegyző.

Ujdonságok.

① *Törökbecsei róm. kath. lelkész* főtisztelendő Szentklárai Jenő úrnagyszegyletünk tiszteletbeli tagja, az 1871—72-és 73-iki „történelmi adattár“ s ezek kapcsában 5 főt küldött a békésmegyei régész- és művelődéstudományi társulat részére. Midőn eme becses adományozást szerencsém van a t. közönség előtt fölmutatni: egyszermind kedves közelességemk ösmerem egyletünk nevében a nemes keblü adományozónak halás köszönetet mondani. Id. Mogyoróssy János muzeumi tárlat igazgató.

② *Gyula* T. özv. Veszprémi Mihályné asszony, boldogult férje könyvtárából 9 művet, — összesen 20 darab — az u. n. rektori könyvtár részére ajándékozott. Eme becses ajándékért egyhezünk és iskolánk nevében fogadjuk a t. adományozónak méleg köszönetünket. Rácz J. rektor.

③ *Gyula* az újvárosi olvasókör választmányát mut vasárnap illet tartott, melyen határozatba ment, hogy a határlékokok tagdíjainak 8 nap alatt leendő ledetésére oly hozzáadással szölitatnak fel, hogy sikertelenség esetén törvényes uton kényszerítenek tartozásuk kiegyenlítésére. Egyszermind — a könyvtár javára — két táncvigalom tartása is elfogadott.

④ *Gyula* a ref. egyház tanítói a napokban értekezletet tartottak, melyen az iskolák egyöntetű s leghevesebb irányban vezetése felett beszélgettek.

⑤ *Intérvalló tel. Sebők Sándor békési postamester urhoz.* Miután tudomásunk szerint a magyar korona tartományaiiban működő postahivatalok ez idő szerint általánosán portmentesen expedíálják a tanítészeti igazgatóságai által a társintézetek igazgatóságához s a tanhatóságok bármelyikéhez indított hivatalos leveleket és küldeményeket; miután továbbá Sebők Sándor békési postamester ur a hivatala által expedíált — fentebb körülírt — hivatalos leveleket néha portmentesen, máskor pedig a portdíj ledetése mellett szolgáltatja át a címzett tanítészeti igazgatóságnak, kérdem: *a közgyakorlattal szemközt mivel igazolja eljárását?*

⑥ *B-gyulai polgári kör* ma egy hete tartá tisztújító közgyűlést. A lelépett tisztikar részére a közgyűlés elismerést szavazott, s annak tagjait kevés kivétellel ismételve megválasztá. A tagok számának a letínt egyleti évben történt szaporodása (mintegy 30) örvendetes tudomást vevetett. A kör butorainak javítása, ipar és gazdasági szaklapok járattása s a költségvetés előleges megállapítása kimondatott.

⑦ *B-Gyula* f. hó 17-én szép példányt láthata az utczán hullanó vasárnapú közönség s gyors és erélyes igazságszolgáltatásnak. Ugyanis egy neki tüzesedett paraszt asszony egy nyújtóla közvetítésével vett magának elégetett — mint szavaiból kivehető — nő jogainak bitoróján. A végrehajtást szenvedő fél csak akkor szabadult az erélyes mondatokkal kísért sürü útlegelésétől, midőn az utczahosszat tartó büntető eljárásba belefáradt a bosszúlos kar!

⑧ *Szives tudomás!* — Ajánlom közreműködésemet mindenféle köz- és magánkönyvtárak kiegészítésére. — Könyvtári s irodalmi ügyekben kérdésekre szivesen válaszolok s egyes kívánt művet is megküldök. — Eladó könyvek, könyvtárak jegyzékét „Könyvtári közlemények“ című füzetekben közlöm. — Budapest, (nyílág-utca 6 szám.)
Demjén József.

Pályázati hirdetés.

A b-gyulai kir. törvényszéknel évi 500 frt fizetéssel és 100 frt lakbárral egybekapcsolt inok állomás üresedésbe jöven, ezen állomának betöltése tekintetéből a nagyméltóság magyar királyi igazságügyminiszter urnak folyó évi 3035. eln. sz. alatt kelt magas rendelete folytán pályázatot hirdetek, és felhívom mindazokat, kik a fentírt állomást elnyerni óhajtják, hogy okmányokkal és különösen életkorukat is igazoló anyakönyvi kivonattal felszerelt kérvényüket és pedig a közhiva-

talban levők hivatali főnökeik útján eme hirdetésnek a budapesti közlönyben lett utolsó beigattatásától számíva 4 hét alatt hozzáau nyújtásuk be. B-Gyulán 1875. október 21.

Novák Kamill,
elnök.

— **Jegyzőke** a b-gyulai kir. törvényszéknel 1875. október hó 25. s következő napján előadandó büns-polgári ügyeknek. Előadó Nógall. Október 25. 2422. if. Radicz Péter és neje gyilkossági kísérlet. 2386. Váradi István és neje tolvajság. 2460. Skolniczki Mihály erőszakos nem közönségi kísérlet. 2461. Zelena Ferenc erőszakos tolvajosság. Október 26. 2563. Kis Erzsébet tolvajság. 1745. özv. Mezősas József Inréné és 2 társa bírói zartóris. 1798. Fesztai Soma és társa bírói kártya játék. Előadó Toloczky, 8820. if. Pardi Sándor felperesnek Pardi István és öz. Pardi Sándorné elleni örökségi osztályrés kiadása s jár. iránti pere. 8821. özv. Zsemes Dániel felperesnek Zsemes Sámuel elleni örökségi osztályrés s özevi jog megítélete iránti pere. 8910. Kocsis Dániel és Kis Janos felperesnek Klein Adolf felperes elleni 7122 frt 371/2 kr. s jár. iránti pere. 9262. özv. Kis Gergely felperesnek özv. Kis József felperes elleni özevi tartás díj megállapítása s jár. iránti pere. 9490. Vrhovszki Mihály felperesnek Ellő Mária, Anna és Andras alperesek elleni újított pere. 9529. Roth György felperesnek Hoffmann Margit alperes elleni váló pere. 9451. L. Kovacs Borbála és erdektársai felperesnek L. Kovacs Mátyas alperes elleni tulajdoni és örökségi osztályrés s jár. iránti pere. 9559. Vas Juhász felperesnek Mátó Mihály alperes elleni váló pere. Előadó Dobosfy, 9168. Löwy csodítómegnek özv. Patoki Istvánné iranyaláni adóssági pere. 9691. Lakatos Ede-nek Paulovits Ida elleni kárterítési pere. 8741. Kliment Gyulának Csusz István és társai elleni rendes pere. 8819. Czeglédi Lajos mint Szeghalom községe bírájának Kárász Imre és társai elleni ürberi pere. 9909. Nádra Mojsza és erdektársai felperesnek Kovacs Mátyas és Hala Andras alperes elleni újított pere.

Gazdászati ipar és kereskedelem.

Figyelmeztetés.

A ma megnyitott gyümölcs-kiállítás alkalmából tisztelettel felhívjuk Gyula város nagyérdemű közönségét, miszerint a kiállítást becses részvételkel pártolni s minél tömegesebben látogatni sziveskedjenek.

Különösen figyelmeztetjük pedig a tisztelt közönséget arra: miszerint a látogatás alkalmával ne tekintsek csupán a gyümölcs külalakjára, hanem tekintsék meg a gyümölcs nevet s osztályzatát is, melylyel a bíráló bizottság által ellátott — hogy úgy a külsőleg szép alakkal bíró gyümölcstől tudhassák, érdemes-e az kerti rmelesre vagy sem.

Megjegyezzük itt, hogy az I. osztályt nyert gyümölcs finom zamati asztali csemegének hasznaltatik — a II. osztályú nem oly finom izü ugyan, de piacra alkalmas alóbb rendü gyümölcs — III. osztályú pedig nyersen nem élvezhető, hanem konyhán aszalva vagy főve s egyéb házi haszonra fordítatik.

Hogy tehát a gyümölcs-kiállításnak a nagy közönségre néve kívánt haszna legyen, különösen ajánljuk, hogy a nagyérdemű közönség ne annyira a külsín, mint inkább az osztályzat *la bírók elő ajánlata szerint tanulmányozza a gyümölcs-fajokat.* — z az így megválasztott fajok tulajdonságainak nevet feljegyezven szeressen magának azoktól ót galyakat szemő ágakat és nemes cseméket. Csak ezen az uton leend a gyümölcs-kiállításnak nemzetgazdasági tővös eredménye, másképp csak a kellemes szórakozások közé sorozandó, melynek semmi fontosabb nemzetgazdasági jelentőség nem tulajdonítható.

A kiállításból befolyó tiszta jövedelem a polgári iskola javára fog fordíttatni.

Kelt B-Gyulán, 1875. október 24.

Göndöcs Benedek,
apát-lelkész.

Hetivásári tudósítás.

Gyula. A f. hó 22-iki hetivásár a népesebbek közé tartozik. Tengeri, zöldség és fára néve a kinalat nagy volt. Sertes, ló és szarvasmarha vásár gyérnek mondható. — *Az árak következők voltak:* tiszta bíza köb 8—9 ft; kétszerez 6—7; szemes kukorica 2 ft 80; árpa 2 ft 50; zab 3; esőves kukorica vékja 35; Káposzta száza 5—6 ft; krumpli vékja 60 kr; sárgarépa v. 60 kr; kolcs-kása köb 8 ft; lenese itezéje 9 kr; paszuly itezéje 5 kr; veres-bagyna 100 koszorú 5 ft; fok-bagyna 5 ft; tört paprika iczeje 30 kr; tojás darabja 2 kr; Kóvér lud párja 4—5 ft 50; sovány lud 2 ft 80—3 ft; Egy éves jó magló süldő párja 28 ft; 2 éves magló disznó párja 50 ft; Kóvér-disznó átlagosan fontja 30 kr; Egy kocsi gertyánya 5—6 ft; szilfa 4—5; tölgyfa 3—4; faszén szájja 30—40 kr; ó-szalonna mázsája 40 ft; új-szalonnáé 35—36 ft.

Felelős szerkesztő: Elek Lajos.

Hirdetmény.

Alóírottak van szerencséje a n. é. közönség tudomására hozni, miszerint POPOVICS EMILIAN házában felállított eczet-gyárában a legjobb minőségű eczetek a következő árakban kaphatók.

1-ső számú legjobb minőségű 13 foku boreczet 1 akó 4 frt 50 kr, 1 itze 8 kr.
2-ik számú 8 foku 1 akó 2 frt 1 itze 4 kr.
3-ik számú 6 foku 1 akó 1 frt 70 kr.
Szives pártfogás keler.

Keszler Márton

eczet-gyár tulajdonos.

1—3 (132)

